



## PLAN UTRZYMANIA ZIELENI PRZYDROŻNEJ W PASIE DRÓG POWIATOWYCH



Fot. Droga powiatowa nr 1282C

Świecie, październik 2023 r.

## Spis treści

1. Wprowadzenie .....	3
2. Zasady pielęgnacji zieleni w pasie drogowym .....	7
2.1 Cięcia techniczne (w celu oczyszczenia skrajni drogi, kolizji z budynkami, infrastrukturą techniczną itp.) .....	7
2.2 Cięcia pielęgnacyjne w celu poprawy żywotności drzew .....	8
2.3 Pielęgnacja drzew w alejach prawnie chronionych .....	9
2.4 Wycinka drzew przydrożnych (procedura na wniosek/z objazdu, kryteria oceny): .....	10
- wycinka drzew w wyniku objazdu i przeglądu dróg .....	10
- wycinka drzew na wniosek mieszkańców .....	10
2.5 Postępowanie w przypadku stwierdzenia występowania gatunków chronionych na drzewach wyznaczonych do wycinki .....	13
2.6 Nasadzenia nowych drzew .....	16
2.7 Wykaszanie poboczy .....	20
2.8 Korekta rozrostu zakrzaczeń .....	20
2.9 Oznakowanie dróg przebiegających przez tereny alei przydrożnych .....	20
3. Podsumowanie .....	23

## **1. Wprowadzenie**

Przedmiotem niniejszego opracowania jest przedstawienie niezbędnego zakresu utrzymania zieleni przydrożnej, tj. przedstawienie niezbędnego zakresu wskazań, które mogą wspomagać realizację zadań związanych z utrzymaniem zieleni przy drogach administrowanych przez Powiatowy Zarząd Dróg w Świeciu.

Dane przedstawione w niniejszym planie mogą być stosowane w realizacji zadań związanych z prowadzeniem prac utrzymaniowych realizowanych w ramach bieżącej opieki i konserwacji dróg, jak również w przypadku realizacji zadań związanych z prowadzeniem inwestycji drogowych (zarówno na etapie przygotowania dokumentacji projektowej, przetargowej oraz realizacji prac).

Powiatowy Zarząd Dróg w Świeciu został utworzony na podstawie uchwały Nr V / 18 / 99 Rady Powiatu Świeckiego z dnia 20 stycznia 1999 r. Zgodnie z uchwałą Powiatowy Zarząd Dróg jest jednostką budżetową w rozumieniu ustawy o finansach publicznych oraz jednostką organizacyjną Starostwa Powiatowego. Siedziba Powiatowego Zarządu Dróg mieści się przy ul. Gen. Hallera 9, w siedzibie znajduje się część administracyjna zarządu dróg. W miejscowości Drzycim znajduje się Obwód Drogowo – Mostowy, który ma swoją siedzibę przy ul. Świeckiej 1. Obwód Drogowo – Mostowy wyposażony jest w samochody do prowadzenia systematycznych objazdów sieci dróg powiatowych oraz sprzęt do wykonywania zadań utrzymaniowych i robót bieżących:

- piły do cięcia nawierzchni,
- zagęszczarki mechaniczne,
- piły spalinowe, podkrzesywarki, kosy do traw, rozdrabniacze do gałęzi,
- młoty, wiertnica, stopa,
- koparko-ładowarkę,
- frezarkę do asfaltu,
- dwa ciągniki z ładowaczem czołowym,
- ścinarkę poboczy do ciągnika,
- szczotkę mechaniczną ze zraszaczem,
- walec drogowy,

- kosiarkę bijakową,
- przyczepę samowładowczą 10 t.

Obwód drogowo – mostowy jest jednostką terenową, która wykonuje prace na sieci dróg powiatowych w ramach bieżącego utrzymania, są to przede wszystkim:

- wymiana oznakowania pionowego,
- pielęgnacja drzew i krzewów,
- wycinka drzew i krzewów,
- punktowe łatanie ubytków w nawierzchni,
- ścinanie zawyżonych poboczy gruntowych,
- wykonywanie wodościeków,
- czyszczenie kanalizacji deszczowej,
- naprawy przepustów, poboczy, chodników etc.

Powiatowy Zarząd Dróg został utworzony, aby wykonywać zadania wynikające z ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych oraz z rozporządzeń wykonawczych.

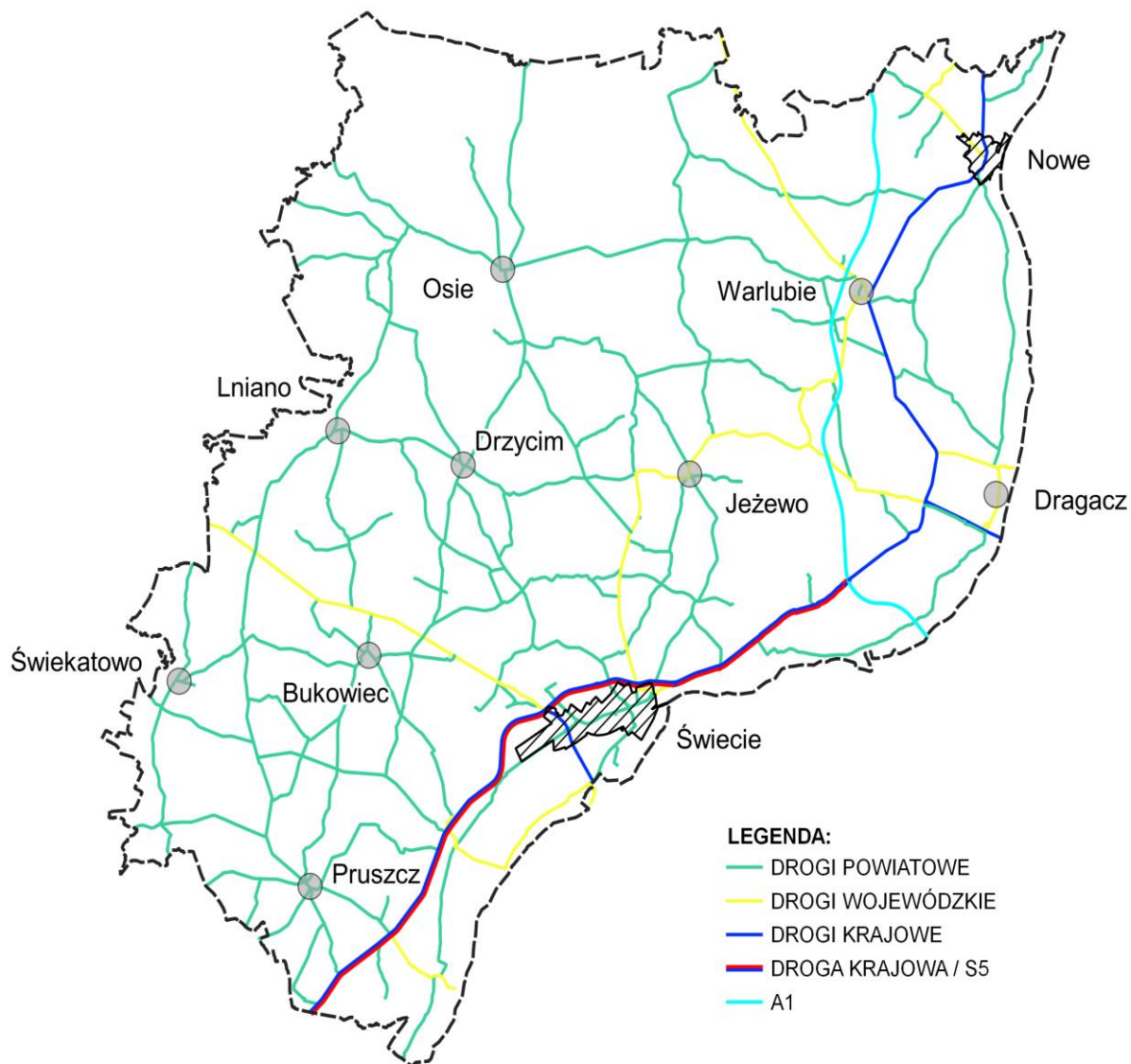
Art. 20 ww. ustawy brzmi:

Do zarządcy drogi należy w szczególności:

- a) Opracowywanie projektów planów rozwoju sieci drogowej oraz bieżące informowanie o tych planach organów właściwych do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- b) opracowywanie projektów planów finansowania budowy, przebudowy, remontu, utrzymania i ochrony dróg oraz drogowych obiektów inżynierskich;
- c) pełnienie funkcji inwestora;
- d) utrzymanie nawierzchni drogi, chodników, drogowych obiektów inżynierskich, urządzeń zabezpieczających ruch i innych urządzeń związanych z drogą, z wyjątkiem części pasa drogowego, o których mowa w art. 20f pkt 2;
- e) realizacja zadań w zakresie inżynierii ruchu;
- f) przygotowanie infrastruktury drogowej dla potrzeb obronnych oraz wykonywanie innych zadań na rzecz obronności kraju;
- g) koordynacja robót w pasie drogowym;
- h) wydawanie zezwoleń na zajęcie pasa drogowego i zjazdu z dróg oraz pobieranie opłat i kar pieniężnych;

- i) prowadzenie ewidencji dróg, obiektów mostowych, tuneli, przepustów i promów oraz udostępnianie ich na żądanie uprawnionym organom;
- j) sporządzanie informacji o drogach publicznych oraz przekazywanie ich Generalnemu Dyrektorowi Dróg Krajowych i Autostrad;
- k) przeprowadzanie okresowych kontroli stanu dróg i drogowych obiektów inżynierskich oraz przepraw promowych, ze szczególnym uwzględnieniem ich wpływu na stan bezpieczeństwa ruchu drogowego, w tym weryfikację cech i wskazanie usterek, które wymagają prac konserwacyjnych lub naprawczych ze względu na bezpieczeństwo ruchu drogowego;
- l) badanie wpływu robót drogowych na bezpieczeństwo ruchu drogowego;
- m) wykonywanie robót interwencyjnych, robót utrzymaniowych i zabezpieczających;
- n) przeciwdziałanie niszczeniu dróg przez ich użytkowników;
- o) przeciwdziałanie niekorzystnym przeobrażeniom środowiska mogącym powstać lub powstającym w następstwie budowy lub utrzymania dróg;
- p) wprowadzanie ograniczeń lub zamykanie dróg i drogowych obiektów inżynierskich dla ruchu oraz wyznaczanie objazdów drogami różnej kategorii, gdy występuje bezpośrednie zagrożenie bezpieczeństwa osób lub mienia;
- q) dokonywanie okresowych pomiarów ruchu drogowego;
- r) utrzymywanie zieleni przydrożnej, w tym sadzenie i usuwanie drzew oraz krzewów;
- s) nabywanie nieruchomości pod pasy drogowe dróg publicznych i gospodarowanie nimi w ramach posiadanego prawa do tych nieruchomości;
- t) nabywanie nieruchomości innych niż wymienione w pkt 17 na potrzeby zarządzania drogami i gospodarowanie nimi w ramach posiadanego do nich prawa;
- u) zarządzanie i utrzymywanie kanałów technologicznych i pobieranie opłat, o których mowa w art. 39 ust. 7;
- v) zarządzanie bezpieczeństwem dróg w transeuropejskiej sieci drogowej.

Powiatowy Zarząd Dróg w Świeciu administruje drogami powiatowymi leżącymi na terenie 11 gmin. łączna długość dróg powiatowych wynosi 592,891 km. Ponadto PZD zarządza 29 obiektami mostowymi o łącznej długości 652,33 mb.



Rys. 1: Sieć dróg w Powiecie Świeckim

## **2. Zasady pielęgnacji zieleni w pasie drogowym**

Do podstawowych zabiegów związanych z utrzymaniem zieleni w pasie dróg powiatowych należą:

1. Cięcia techniczne, które przeprowadzane są w celu oczyszczenia skrajni drogi, likwidacji kolizji z budynkami, infrastrukturą techniczną napowietrzną itp.,
2. Cięcia pielęgnacyjne, które przeprowadzane są w celu poprawy żywotności drzew,
3. Pace pielęgnacyjne i techniczne w obrębie alei drzew prawnie chronionych,
4. Wycinka drzew „na wniosek”, „z urzędu”,
5. Postępowanie w przypadku stwierdzenia gatunków chronionych,
6. Nasadzenia nowych drzew,
7. Oznakowanie odcinków dróg przebiegających przez aleje przydrożne.

### **2.1 Cięcia techniczne (w celu oczyszczenia skrajni drogi, kolizji z budynkami, infrastrukturą techniczną itp.)**

W przypadku kolizji gałęzi drzew z liniami energetycznymi (ryzyko zwarcia i zagrożenia pożaru), to na wniosek PZD w Świeciu cięcia techniczne wykonywane są przez wykwalifikowanych pracowników firmy Enea S.A., po wcześniejszym odłączeniu napięcia w sieci. Jeśli gałęzie kolidują z liniami teletransmisyjnymi (innymi niż energetyczne), budynkami, prace mogą być wykonywane zarówno przez zarządców poszczególnych sieci (w takiej sytuacji należy zgłosić potrzebę realizacji prac właściwemu gestorowi sieci) jak również pracowników PZD w Świeciu. W przypadku prac realizowanych przez pracowników PZD w Świeciu, prace należy zaplanować w ten sposób by odbywały się poza okresem wegetacyjnym roślin i lęgowym ptaków. Jeśli zaistniałaby konieczność prowadzenia cięć technicznych w okresie lęgowym (np. w wyniku wichury, która uszkodziła drzewo i infrastrukturę), cięcia poprzedzać powinna ekspertyza przyrodnika Powiatowego Zarządu Dróg w Świeciu, całość prac przebiega pod jego nadzorem.

Cięcia techniczne prowadzone są w celu zwiększenia bezpieczeństwa użytkowników ruchu drogowego. Do takich prac należy:

- odślonięcie skrajni pionowej i poziomej drogi,

- zapewnienie dobrej widoczności znaków drogowych,
- zapewnienie dobrej widoczności na łukach drogi i w obrębie skrzyżowań oraz obiektów mostowych,
- cięcia awaryjne w celu usunięcia fragmentu korony dla zachowania statyki drzewa uszkodzonego np. przez wicherę lub w wyniku wypadku,
- usunięcie zagrożenia spowodowanego rozłamaniem się konarów lub całego drzewa.

Cięcia wykonywane są wyłącznie w celu zapewnienia bezpieczeństwa w otoczeniu drzewa. W przypadku zagrożenia cięcia takie są wykonywane tak szybko, jak to jest możliwe.

## **2.2 Cięcia pielęgnacyjne (w celu poprawy żywotności drzew).**

Cięcia pielęgnacyjne, w tym sanitarne i korygujące mają na celu przedłużenie żywotności drzew, utrzymując pokrój charakterystyczny dla danego gatunku. Są wykonywane z wykorzystaniem podnośnika koszowego. Cięcia takie należy realizować pod nadzorem przyrodnika Powiatowego Zarządu Dróg. Niestety, przy użyciu podnośnika koszowego często nie ma możliwości dotarcia z zabiegami do wnętrza korony (zagęszczenie profil glebowego w wyniku postoju podnośnika, co prowadzi do osłabienia kondycji drzewa). W takiej sytuacji należy rozważyć realizację prac przy użyciu technik linowych przez wyspecjalizowanych wykonawców zewnętrznych.

Realizacja prac:

Z poziomu gruntu przyrodnik wskazuje, które części rośliny powinny być usunięte.

Zasady cięć pielęgnacyjnych przestrzeganych przez pracowników PZD:

- pora cięć uzależniona od gatunku, najczęściej w okresie spoczynku roślin,
- miejsca cięć,
- nie więcej niż 30% korony,
- w przypadku dużego zagęszczenia korony zabieg rozkłada się w czasie, np. na 2 okresy wegetacyjne,
- dobra jakość cięć (ostre narzędzia pozostawiające po cięciu gładką powierzchnię),
- zgodność z obowiązującą wiedzą w tym zakresie (unikanie takich błędów jak: nadmierne podkrzesywanie drzewa, usunięcie całego konara zamiast jego skrócenia).



Cięcia żywych tkanek drzewa należy ograniczać do minimum, aby niepotrzebnie nie zaburzać fizjologicznej równowagi między częścią nadziemną i podziemną drzewa i nie tworzyć źródeł infekcji patogenów.

### 2.3 Prace pielęgnacyjne i techniczne w obrębie alei drzew prawnie chronionych.

Wykaz alej prawnie chronionych w powiecie świeckim, w pasach dróg powiatowych z podziałem na gminy:

- A. Gmina Drzycim, dr. pow. nr 1213C Osie stacja kol.-Drzycim – aleja dębowa i lipowa (Rozporządzenie nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r., Rozporządzenie nr 18/92 Wojewody Bydgoskiego z dnia 8 czerwca 1992 r.),
- B. Gmina Dragacz: dr. pow. nr 1257C Michale-Sartowice – aleja dębów, jesionów i klonów (Rozporządzenie nr 18/92 Wojewody Bydgoskiego z dnia 8 czerwca 1992 r.),
- C. Gmina Jeżewo, dr. pow. nr 1046C Błędzim-Drzycim-Laskowice – aleja dębowa Rozporządzenie nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r.,
- D. Gmina Lniano, dr. pow. nr 1211C Tleń-Lniano – aleja lipowa (Rozporządzenie nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r., Rozporządzenie nr 18/92 Wojewody Bydgoskiego z dnia 8 czerwca 1992 r.),
- E. Gmina Nowe, dr. pow. nr 1218C Nowe- Tryl- Wielki Lubień – Rozporządzenie nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r., Rozporządzenie nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r.,
- F. Gmina Osie, dr. pow. nr 1225C Żur-Krąplewice – aleja dębowa (Rozporządzenie nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r.), dr. pow. nr 1213C Osie stacja kol.-Drzycim – aleja dębowa (Rozporządzenie nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r.), 1211C Tleń-Lniano - Rozporządzenie nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r.,
- G. Gmina Pruszcz, dr. pow. nr 1049C (gr. powiatu) Serock-Łowin – aleja dębowa (Zarządzenie Nr 40/87 Wojewody Bydgoskiego z dnia 10 grudnia 1987 r.).

Prace pielęgnacyjne drzew wykonywane są we współpracy z samorządami gmin i po konsultacjach z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Bydgoszczy.

## **2.4 Wycinka drzew przydrożnych (procedura na wniosek/z objazdu, kryteria oceny):**

- wycinka drzew w wyniku objazdu i przeglądu dróg,
- wycinka drzew na wniosek mieszkańców.

Każdego roku służba drogowa PZD w Świeciu dokonuje przeglądu dróg powiatowych w celu wyznaczenia tych drzew lub krzewów, które obumarły, są w złym stanie fitosanitarnym, stwarzają realne zagrożenie dla zdrowia i życia mieszkańców. W powiecie świeckim składającym się z 11 gmin, zarejestrowanych zostało 98 takich dróg o łącznej długości 593 km. Przegląd dróg dokonywany jest w obrębie poszczególnych gmin. Jeżeli drzewa porażone są jemiolą pospolitą pierwsza kontrola w danym roku powinna mieć miejsce zimą, kiedy bardzo wyraźnie widać na drzewie każdy egzemplarz. Z oględzin terenowych należy wykonać dokumentację fotograficzną. Ponowną ocenę drzew należy przeprowadzić w okresie wegetacyjnym, (gdzie po raz drugi sporządza dokumentację fotograficzną, co jest ważnym elementem dołączanym do wniosku). Wizja drzew, które nie są porażone jemiolą pospolitą dokonywana jest w okresie wegetacyjnym. Drzewa są sprawdzane metodą wizualną przez przyrodnika pod kątem występowania chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz pod kątem stanu fitosanitarnego, technicznego. Ocenia się wartość drzewa, obiektu, na który może upaść, stan zdrowotny drzewa, niebezpieczeństwo dla mieszkańców i użytkowników ruchu drogowego.

### **Cechy, które brane są pod uwagę przy charakterystyce pojedynczego drzewa**

W celu oceny statyki konieczna jest ocena drzewa w zakresie wszystkich jego partii: korony, nasady korony, pnia, nasady pnia oraz korzeni. Poniżej podane zostały główne aspekty, na które zwracana jest uwaga.

#### **Wady budowy – korona:**

jakość nasady konarów (średnica gałęzi w stosunku do średnicy konarów na których rosną), obecność konkurencyjnych przewodników, smukłość koron, rozmieszczenie gałęzi w koronie. Dodatkowa obecność rozkładu zwiększa ryzyko, gęstości odrostów, rozkład obciążeń, mechaniczne uszkodzenia konarów, posusz, pęknięcia u nasady konarów.

#### **Wady budowy – korzenie i odziomek:**

oznaki rozkładu; dziuple, wycieki, owocniki grzybów, odpadająca kora, stare rany, oznaki chorób korzeni – osłabienie żywotności lub zamieranie w koronie, odkryte lub podniesione

korzenie główne, nasypy w zasięgu systemu korzeniowego lub obniżenie poziomu terenu, ilość miejsca na rozwój korzeni, nowe lub obecne od lat nawierzchnie lub konstrukcje budowlane w zasięgu systemu korzeniowego drzewa, obecność korzeni okręcających (duszących), przycięcie lub uszkodzenie korzeni strukturalnych na przyporach, brak przypór na pniu.

**Wady budowy – pień:**

oznaki wewnętrznego rozkładu – dziuple, wycieki spod kory, owocniki grzybów, ślady opanowania przez owady szkodniki, odpadająca kora (uszkodzenia mrozowe lub mechaniczne), dawne rany, faza, wielkość i lokalizacja rozkładu, obecność konkurencyjnych przewodników oraz zakorków (słabe wiązanie z zakorkiem zwiększa ryzyko rozłamania się konkurencyjnych przewodników). Określa się, jak poważna jest wada, jak duży jest ciężar korony oraz ekspozycja na wiatr, pęknięcia pnia (pionowe i poziome), zbieżność pnia (pień powinien być szerszy u nasady i zwężać się ku górze), pochylenie.

Dla decyzji w zakresie ryzyka, które stwarza obecność drzewa, niezbędna jest **ocena częstotliwości użytkowania**, czyli jak często użytkowane jest miejsce potencjalnego upadku drzewa. W przypadku budynków lub urządzeń przyjmuje się, że jest to użytkowanie stałe. Ocena użytkowania dróg uzależniona jest od natężenia ruchu i oceniania jest w każdym przypadku indywidualnie.

**Warunki środowiskowe, które zwiększają prawdopodobieństwo upadku:**

gwałtowne burze, wyeksponowanie drzewa na wiatr, płytko lub mokra, podmokła, zalewana okresowo gleba, ograniczona powierzchnia rozwoju korzeni lub korony.

Czynniki stresowe towarzyszące przebudowie lub remontom dróg, takie jak: zalewanie lub zagęszczenie gleby, składowanie materiałów budowlanych w systemie korzeniowym drzew, uszkodzenia mechaniczne systemu korzeniowego itp. Istotnie zwiększają prawdopodobieństwo upadku, nawet po latach od uszkodzenia.

**Stan zdrowotny drzewa:** uszkodzenia spowodowane przez grzyby (biała, brunatna zgnilizna), obecność owocników grzybów pasożytniczych, owady żerujące na wszystkich częściach drzewa, kondycja fizjologiczna (procent posuszu w koronie, wygląd i rozmiary liści oraz ich ilość w koronie).

Ocena ta jest niezbędna do podjęcia decyzji, czy drzewo należy usunąć, czy wykonać czynności pielęgnacyjne lub techniczne i zakwalifikować je do monitoringu. Drzewa monitorowane są jeden lub dwa razy w ciągu roku. Przed podjęciem decyzji o usunięciu

drzewa rozważane jest zastosowanie wszystkich alternatywnych sposobów minimalizowania ryzyka.

Przebieg procedury związanej z wycinką drzew:

Wniosek o usunięcie drzew składany jest przez pracownika PZD do gminy i zawiera wszystkie elementy wskazane w Ustawie o ochronie przyrody z dnia 14 kwietnia 2004 r. (Dz.U.2023.1336 t.j.), zawiera dodatkowo opisy dotyczące statyki, stanu fitosanitarnego, występowania chronionych gatunków roślin, grzybów, zwierząt, a także bogatą dokumentację fotograficzną w odniesieniu do każdego drzewa. Pracownik gminy wszczyna procedury administracyjno-prawne i wyznacza datę wspólnej wizji w terenie. Zebrane dokumenty pracownik gminy przekazuje do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Bydgoszczy. Konsekwencją podjętych działań jest uzyskanie od gminy decyzji zezwalającej lub nie zezwalającej na wycinkę wnioskowanych drzew.

W związku z corocznym przeglądem dróg powiatowych pod kątem występowania niebezpiecznych drzew dla mieszkańców i użytkowników ruchu drogowego, systematycznie zmniejsza się liczba wniosków od osób fizycznych – mieszkańców. Po otrzymaniu takiego wniosku ma miejsce wizja w terenie pracownika PZD i pracownika gminy w celu weryfikacji przyczyn usunięcia drzewa zawartych we wniosku wnioskodawcy. Jeżeli drzewo jest w złym stanie zdrowotnym i technicznym wniosek zostaje rozpatrzony pozytywnie wg procedur j.w.

Wycinka drzew bywa również planowana nie ze względu na zły stan fitosanitarny, czy techniczny drzewa, ale ze względu na bezpieczeństwo ruchu drogowego. Drzewa takie w pierwszej kolejności opisywane są przez inżyniera drogowca – pracownika PZD lub funkcjonariusza Policji. Ich pisemne notatki są podstawą do wszczęcia postępowania administracyjnego w sprawie. Podczas wizji w terenie przyrodnik opisuje drzewo pod względem jego zdrowotności i ewentualnego występowania gatunków chronionych.

## 2.5 Postępowanie w przypadku stwierdzenia występowania gatunków chronionych na drzewach wyznaczonych do wycinki.

Prowadząc oględziny drzewa i jego otoczenia należy pamiętać, iż może być ono siedliskiem innych, towarzyszących mu organizmów, w tym podlegających ochronie prawnej (Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt Dz.U.2022.2380, Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin Dz.U.2014.1409, Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów Dz.U.2014.1408).

Rozpoznanie chronionych gatunków oraz działania mające na celu przeniesienie organizmów lub zminimalizowanie strat w środowisku należy przeprowadzić zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie metodykami (przykład: tab. 1 i 2 źródło: Kamil Witkoś- Gnach, Piotr Tyszko-Chmielowiec, Drzewa w krajobrazie podręcznik praktyka, 2014, wyd. Fundacja EkoRozwoju, Wrocław). Ewentualne przeniesienie gatunków chronionych należy realizować przy współpracy z pracownikami Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Bydgoszczy lub (w zależności od lokalizacji siedliska) z pracownikami Wdeckiego Parku Krajobrazowego oraz Zespołu Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą. Wszystkie stwierdzenia chronionych gatunków występujących w obrębie drzewa przeznaczonego do usunięcia są indywidualnie (w zależności od sytuacji i potrzeb) konsultowane z Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska w Bydgoszczy. Przykład pożądanych działań związanych z zabezpieczeniem chronionych gatunków zwierząt:



Fot. 1 Zabezpieczenie fragmentu drzewa zasiedlonego przez gatunki chronione – droga powiatowa nr 1049C





Fot. 2 Zabezpieczenie fragmentu drzewa zasiedlonego przez gatunki chronione – docelowa nowa lokalizacja siedliska w m. Chrystkowo



Fot. 3 Zabezpieczenie fragmentu drzewa zasiedlonego przez gatunki chronione





Fot. 4 Umieszczanie zasiedlonych fragmentów drzewa w skrzyniach zabezpieczających.



Fot. 5 Budowa „hotelu dla gatunków chronionych” tj. wkopanie pustych pni drzew jako nowych siedlisk dla gatunków chronionych w m. Chrystkowo





Fot. 5 Założone nowe siedlisko w Chrystkowie po zakończeniu prac.

## 2.6 Nasadzenia nowych drzew

### - zasady doboru miejsca nasadzeń,

Po usunięciu drzewa powinno się uzupełnić ubytek w istniejących alejach, jest to jednak działanie niejednokrotnie trudne do zrealizowania. Pasy drogowe dróg powiatowych powiatu świeckiego są często tak wąskie, że młode drzewka trzeba by było nasadzać w odległości 50-100 cm od krawędzi jezdni. Zgodnie z Ustawą o drogach publicznych z dnia 21 marca 1985 r. (Dz.U.2023.645. t.j.) odległość pnia drzewa od krawędzi jezdni nie powinna być mniejsza niż 3,0 m. Sadzenie drzewek blisko granicy z prywatnymi działkami rolników w konsekwencji kończy się uszkodzeniem rośliny podczas wykonywania prac polowych i jej obumarciem. Sadzenie drzew zbyt blisko pasa ruchu w przyszłości może prowadzić do uszkodzenia nawierzchni, wysadzin, co jest niebezpieczne dla użytkowników ruchu drogowego. Nasadzenia w pasie drogowym powinny być tak zaprojektowane, aby uniknąć kolizji ze skrajnią jezdni oraz aby zachować odpowiednie pole widoczności przy skrzyżowaniach dróg, zakrętach i strefach włączania się do ruchu. Odrębnym zagadnieniem jest sadzenie roślin w miejscach sąsiadujących z podziemnymi infrastrukturami, np.: wodociągowo-kanalizacyjną, światłowodową, gazową, energetyczną. W miarę wzrostu drzew te infrastruktury mogą ulec uszkodzeniu. Gatunki osiągające duże rozmiary, zalecane do nasadzeń, z wyżej wymienionych powodów są w projektach pomijane.



**- zasady doboru składu gatunkowego,**

Wybierane są gatunki rodzime, właściwe dla siedlisk, przez które przebiega droga. Na terenach parków krajobrazowych uwzględniane są również czynniki historyczno-kulturowe.

Przed wykonaniem nowych nasadzeń należy brać pod uwagę także oczekiwania mieszkańców. Ich zaangażowanie w procesie organizowania ładu przestrzennego jest bardzo ważne, gdyż tworzy współodpowiedzialność za wygląd i funkcjonowanie przestrzeni w miejscu zamieszkania.

**- realizacja nasadzeń,**

Nasadzenia są realizowane zgodnie z projektem (specyfikacją), w którym są zaznaczone: nazwa gatunkowa, wielkość drzewek, formy, jakość (z gołym korzeniem, bryła korzeniowa, rośliny w pojemnikach), paliki, taśmy do mocowania, kora do ściółkowania. Podane są: terminy i miejsce nasadzeń ich rozstaw, głębokość nasadzeń, wysokość palików, wielkość zagłębień po posadzeniu, grubość kory w zagłębieniach, terminy wykonywanych prac, obowiązek przedstawienia certyfikatu roślin.

**- pielęgnacja nasadzeń**

Pielęgnacja trwa zazwyczaj 3 lata. Polega na: regularnym podlewaniu roślin, odchwaszczaniu mis wokół drzewka, usuwaniu odrostów korzeniowych, uzupełnianiu kory w misach, wymianie uszkodzonych palików na nowe, poprawianiu wiązań, wykonywaniu cięć formujących korony, nawożenie mineralne. Monitoring posadzonych roślin przeprowadzany jest minimum jeden raz w miesiącu. W przypadku nasadzeń krzewów należy postępować analogicznie jak w przypadku nasadzeń drzew. Dodatkowym zabiegiem może być przeprowadzane co kilka lat cięć odmładzających i formujących.

Przykłady stabilizacji nowych nasadzeń drzew:



Fot. 6 Stabilizacja młodych drzew palikami i taśmami – droga powiatowa nr 1286C w m. Świecie



Fot. 7 Podlewanie drzew przy użyciu worków nawadniających.

## 2.7 Wykaszanie poboczy

Pobocza przydrożne jako element gdzie w dużej mierze poruszają się piesi użytkownicy dróg wykaszane są z porastającej je roślinności w sposób mechaniczny przy użyciu kosiarek bijakowych ciągnikowych oraz w sposób ręczny przy użyciu kos spalinowych. Koszenie poboczy odbywa się wg potrzeb sprzętem będącym w posiadaniu PZD Świecie. W ramach tych prac wykaszane są pobocza w miejscach skrzyżowań dróg, dojazdów do obiektów mostowych, chodników i barier energochłonnych. Generalne koszenie wszystkich poboczy przydrożnych odbywa się przy użyciu sił i środków podmiotów zewnętrznych dwa razy w ciągu okresu wegetacyjnego. W ramach tych prac pobocza przydrożne są wykaszane mechanicznie przy użyciu kosiarek bijakowych ciągnikowych, elementy infrastruktury drogowej oraz drzewa obkaszane są ręcznie przy użyciu kos spalinowych. Szerokość koszenia poboczy jest zmienna i zależy od warunków terenowych i zagospodarowania drogi ale waha się w granicach od 1,0 do 2,0 m szerokości (w miejscach łuków i na dojazdach do skrzyżowań wg potrzeb koszenie wykonywane jest szerzej).

## 2.8 Korekta rozrostu zakrzaczeń

W ramach tych prac przeprowadza się wycinkę części odrostów młodych drzew, zakrzaczeń, których nadmierny rozrost w okresie wegetacyjnych powoduje zawężenie skrajni poziomej dróg, ograniczenie widoczności znaków drogowych, ograniczenie widoczności na skrzyżowaniach, miejscach włączania się do ruchu z terenów przyległych do drogi oraz w sąsiedztwie elementów umocnionych obiektów mostowych. Prace wykonywane są ręcznie przy użyciu pilarek spalinowych. Ścięte rośliny są usuwane z terenu pasa drogi poprzez ich zrąbkowanie rębakiem do gałęzi i wywiezione z terenu drogi.

## 2.9 Oznakowanie dróg przebiegających przez tereny alei przydrożnych

W miejscach gdzie drzewa przydrożne znacznie zawężają skrajnię poziomą dróg przewidzieć należy działania polegające na wprowadzeniu dodatkowego oznakowania pionowego. Do wykonania oznakowania należy wykorzystać znaki zakazu oraz ostrzegawcze



wraz z dodatkowymi tabliczkami komentarza, które w sposób graficzny obrazują zawężenie skrajni drogowej. W przypadku powstawania wysadzin nawierzchni należy wprowadzić ograniczenie prędkości. Przykładowe oznakowanie zawężonej skrajni drogowej przedstawiono poniżej:



Fot. 8 Oznakowanie skrajni poziomej drogi powiatowej nr 1048C w m. Laskowice Pomorskie



Fot. 9 zbliżenie na oznakowanie skrajni drogi.



Rys. 2 Tablica wskazująca zawężenie skrajni przez drzewa przydrożne



Fot. 10 Oznakowanie zawężonej skrajni drogi – droga powiatowa nr 1252C

### **3. Podsumowanie**

Wszelkie prace związane z utrzymaniem zieleni przydrożnej należy realizować w oparciu o zasadę zapewnienia jak najlepszego poziomu bezpieczeństwa na drodze oraz powodowania jak najmniejszych szkód dla roślin i zwierząt je zamieszkujących.